

Ealáhus- ja kulturlávdegoddi

Čoahkkingirji 3/11

Ávjuvárgaaidnu 50, N-9730 Kárášjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Áigi: čakčamánu 19. - 20. b. 2011
Báiki: Kárášjohka

Áššelistu

Saksnr.	Sakstittel
005/11	Sámedikki dieđáhus ealáhusovddideami birra

Sajis

Jodiheaddji Toril Bakken Kåven, Nordkalottfolket (NKF)
Nubbinjodiheaddji Geir Tommy Pedersen, Norgga sámiid riikkasearvi (NSR)
Lahttu Heidi P. Greiner Haaker, Bargiiddbellodaga sámediggejoavku (Bb)
Lahttu Margit Eli Anti Oskal, Bargiiddbellodaga sámediggejoavku (Bb)
Lahttu Knut Store, Bargiiddbellodaga sámediggejoavku (Bb)
Lahttu Inga-Lill Sundset, Bargiiddbellodaga sámediggejoavku (Bb)
Lahttu Inger Jørstad, Bargiiddbellodaga sámediggejoavku (Bb)
Lahttu Mathis Nilsen Eira, Norgga sámiid riikkasearvi (NSR)
Lahttu Per A. Bæhr, Johttisápmelaččaid listu (JsL)
Lahttu Olaf Eliassen, Árja
Lahttu Aud Marthinsen, Ovddádusbellodat
Várrelahttu Elin Kristin Henriksen, Norgga sámiid riikkasearvi /Sámeálbmotbellodat (NSR/Sáb)
Gunn-Britt Retter sajis
Várrelahttu Cecilie Grape, Norgga sámiid riikkasearvi (NSR) Randi Skum sajis

Hálddahusas

Čállin: Roy Amundsen

Gažaldat sámediggeráđđái/dievasčoahkkinjodihangoddái

Lávdegottis ledje gažaldagat sámediggeráđđái/dievasčoahkkinjodihangoddái áššis 005/11.

Sámediggeráđi lahttu Marianne Balto vástidii gažaldagaide.

005/11: Sámedikki dieđáhus ealáhusovddideami birra

Ealáhus- ja kulturlávdegotti árvalus:

Álgu

Sámediggi lea hábmen diedáhusa eanas ealáhusaide, muhto dát leat beare unnán laktojuvvon oktii oktasaš strategiijan ealáhusovddideapmái sámi guovlluin. Dievasčoahkkin mearridii áššis 10/10 doaimbagaovllu viiddideami meannudeami oktavuodas ahte ealáhusovddideapmái galget strategiijat hábmejuvvot. Viidáset lea Telemarksforskning guorahallan Sámedikki ovddas orrundábiid, bargosajiid ja ealáhusovddideami sámi guovlluin.

Mearkkašumit

Lávdegotti eanetlohku Norgga sámiid riikkasearvi (NSR) lahttu Geir Tommy Pedersen, Elin Kristin Henriksen, Mathis Nilsen Eira ja Cecilie Grape, Árja lahttu Olaf Eliassen Johttisápmelaččaid listtu (JsL) lahttu Per A. Bævr, Ovddádusbellodaga (Frp) lahttu Aud Marthinsen Nordkalottfolket lahttu Toril Bakken Kåven áigot mearkkašuhtit ahte sámi kultuvrra materiálalaš vuodđu leat dearvvašlaš ja nana ealáhusat main leat einnostahtti rámmat. Mii oaidnit dárbbu vel eanet fokusa bidjat sámi ealáhusaid ovddideapmái. Lea maid sávahahtti nana višuvnnas, čielga geainnus ja ulbmillaš vuoruhemiin mat ovddidit gievrras sámi ealáhusaid. Sámedikkis leat ráddjejuvvon resurssat várrin, ja viidáset politihkkaovddideapmi mielddisbuktá maid vuoruhit surggiid gaskkas gos lea erenoamáš dárbu ovddideapmái.

Sápmelaččain lea mávssolaš máhttu luonddu, dálkkádaga, birrasa ja árbevieruid birra ja mii hálldašit erenoamáš kulturárvvuid, giela ja máhtu ealáhussurggiid ja eallinvugiid birra min guovlluin. Dát máhttu ferte seailuhuvvot ja ovdánahttojuvvot vai sáhttit dustet hástalusaid boahteáiggis mat gusket globála ovdáneapmái, biraslaš ja ekologalaš rievdadusaide ja eará rievdadusaide servodagas.

Lávdegotti eanetlohku oaivvilda ahte luondu ja lagasvuohta lundui leat vuolggasadjin sámi kultuvrii, ja dan bokte maiddái sámi ealáhusaide. Sámi guovlluin lea árbevirolaš ávkkástallan ain dehálaš viessodoalu ekonomijai.

Lávdegotti eanetlogus leat čuovvovaš višuvnnat Sámedikki bajimus mihttomearrái ealáhusbargguin:

Višuvnnat

”Sámi ealáhusat mat leat nannosat ja ceavzilat, ja main sámi luondu, giella ja kultuvra leat vuodđun”.

Lávdegotti eanetlohku sávvá, go bidjá višuvnna vuodđun, sámi ealáhusaid mat galget oažžut vejolašvuoda ovdánahttit ja leat ceavzilat maiddái boahteáiggis.

Ovddosguvlui – bajimus mihttomearit

Lávdegotti eanetlohku sávvá ahte čuovvovaš bajimus mihttomearit galget leat vuodđun viidáset barggus:

- Lagasvuohta lundui lea dehálaš árvun sámi kultuvrii, gillii ja ealáhussii.
- Dehálaš sámi kulturguoddit, dego vuodđoealáhusat oktan dujiin ovttas eará kulturealáhusaiguin, fertejit ovdánahttojuvvot ja nannejuvvot buori ovttasbarggu bokte, omd. ealáhusčoakkáldagaid bokte.
- Eará sámi ealáhusat galget nannejuvvot sámi guovlluin mat leat rašes dilis.

Vuoruheamit

Lávdegotti eanetlohku oaivvilda ahte ángiruššansuorggit fertejit vuoruhuvvot daid surggiid gaskkas maid áigu vuoruhit. Lávdegotti eanetlohku oaivvilda ahte dat suorggit gos lea deháleamos ovddidit

dahje nannet, leat áŋgiruššamat meahcásteami, duoji, boazodoalu, guolásteami ja kulturealáhusaid siskkobeaide.

Go geahččá vejolašvuodaid mat gávdnojit iešguđet guovlluin, de ferte veahkehit álggahanoahpahusain ja máhtuin. Dát mielddisbuktá buoret vuodu lihkestuvvat iežas ealáhusovddidemiin.

Sámediggi ferte eanet aktiivvalaččat stivret ruđaid daidda áŋgiruššansurggiide mat dan mielas leat dehálaččat, ja buorebut ávkkástallat vejolašvuodain searvat ruhtadeapmái ovttas eará olggobealde orgánaiguin. Ovttasbargošiehtadusat fylkkasuohkaniiguin ja Innovašuvdna Norga berrejit maid leat eanet vuodđun ealáhusvuoruhemiide maid háliida. Dát mielddisbuvttášii eanet ruđalaš návccaid ja áŋgiruššamat šattašedje beaktileappot.

Luondduvuđot ealáhusat

Luondduvuđot ealáhusaide ferte doaimbavuodđu sihkkarastojuvvot ja nannejuvvot nu ahte gánnáhahttivuohta ealáhusain addá vejolašvuoda birget dušše dáinna ealáhusain, ja ahte das boahtá dohkálaš dienas sidjiide geat dan háliidit. Dát dahká ealáhusa eanet geasuheaddjin nuorra olbmuide ja lea mearrideaddjin nuoraid rekrutteremii dáidda surggiide.

Eanandoallo- ja boazodoallošiehtadallamiid sáhtá oaidnit bálkášiehtadallamin ealáhusaid doaimmaheddjiide. Vuđolaš eaktun dáid ealáhusaid bistimii ja ovdáneapmái lea ahte gánnáhahttivuohta sáhtá gilvalit eará bargguiguin, ja ahte erenoamážit nuorat olbmot oidnet dáid bargguid ekonomalaččat miellagiddevažžan.

Lávdegotti eanetlohku oaivvilda ahte váldomihttomearrin eanandollui ja boazodollui lea ahte ealáhusat sihkkarastojuvvojit dietnasa mii dahká vejolažžan dinet seamma bures go eará dienasbarggus mainna sáhtá buohtastahtit, dát guoská maid meahcástanealáhusaide.

Meahcástanealáhusat leat raššuduvvon ollu. Dát lea leamaš mielde váikkuheame dasa ahte árbevirolaš meahcásteapmi lea measta nohkan. Lea dárbu lasihit fokusa meahcástanealáhusaide, vai sáhtá ávkkástallat luondduriggodagain mat gávdnojit ja háhkat gánnáhahti ja bistevaš bargosajiid.

Lávdegotti eanetlohku oaidná ahte meahcásteapmi (dás jurddašuvvo sáivačázi guolásteapmi, murjen jna.) rehkenastojuvvojit oassin vuodđoealáhusain. Eanadoalu oktavuodain lea meahcásteapmi rehkenastojuvvon lassiealáhusain, muhto sámi guovlluin lea dávjá meahcásteapmi leamaš áidna sisabohtu, dahje dehálaš sisabohtun ovttas eará ealáhusain. Ovttastahttin máŋgga ealáhusat lea leamaš birgenláhkin máŋgga buolvva sápmelaččaide.

Lea unnán fokus leamaš diliide mat gehččet resurssaid iešguđetge sámi ealáhusain. Man ollu ruhta manná iešguđetlágan ealáhusaide, ja váikkuhit go Sámedikki ruđat dasa ahte luondu ain sáhtá leat vuodđun sámi ealáhusovdáneapmái.

Lotnolasealáhusat gos iešguđet vuodđoealáhusat doaimmahuvvojit lotnolassii, nugo duodji ja eará ealáhusat, leat álo leamaš dehálaččat sámi guovlluin, ja leat vuodđun ceavzi doaimbamii jagi čađa. Dan ferte nannet ja ovddidit.

Lávdegotti eanetlohku oaivvilda ahte guolástusámmáha váldomihttu lea sihkkarastit sin dinestusvuodu nu ahte sis maiddá lea dakkár dienas go eará seammásullásaš joavkkuin. Doaimbavuodu dohkálaš earrevuoduin ferte sihkkarastit ja nannet, nu ahte ealáhusa gánnáhahttivuoda bokte lea vejolaš doaimmahit dan oktofidnun dohkálaš sisabohtuin sidjiide geat dan háliidit. Dainna lágiin šattašii ealáhus geasuheaddji nuoraide, ja maiddá mávssolaš nuoraid rekruterenbarggus dán ámmáhii.

Mearradoalloaláhusat ferte Sámediggi geahččalit ásahahttit divada ealáhusa areálageavaheamis mii boahtá ávkin báikkálašservodagaide.

Mearridan dihte guovlo- ja siidarájiid ferte Sámediggi ánggirdit ahte farggamusat nammaduvvošii vuoigatvuodakommišuvdna boazodoalu várás.

Doaimbajut sámi ealáhusaid várás

Diedáhusa meannudeami čuovusin galggašii Sámediggi hábmet konkrehta doaimbajuid.

Lávdegotti eanetlohku oaivvilda ahte ealáhuspolitihkka mielddisbuktá vuoruhemiid iešguđetge sámi ealáhusaid siskkobealde, ja daid vuoruhemiid maid áigot čađahit ovddasgavlui.

Sámedikki ealáhuspolitihka viidasit bargu doalvvuha ollislaččabu doaimbaplánii dahje -plánaide Sámediggái, mii ovddiduvvo Sámedikki dievasčoahkkimis.

Bargu biddjo ovdan dievasčoahkkimis, ja dat addá de dehálaš njuolggadusaid boahttevaš bušehtaide. Lea sávahahti deattuhit mot lasihit álggaheddjiid sámi guovlluide, ja seammás buoridit gánnáhahttivuoda dain eanemus potensála fitnodagain.

Eará eanetlohku, Norgga sámiid riikkasearvvi (NSR) lahttu Geir Tommy Pedersen, Elin Kristin Henriksen, Mathis Nilsen Eira ja Cecilie Grape, Árja lahttu Olaf Eliassen, Johttisápmelaččaid listu (JsL) lahttu Per A. Bævr ja Nordkalottfolket lahttu Toril Bakken Kåven čujuhit álbmotriektái ja olu eará lágaide, konvenšuvnnaide ja šiehtadusaide, nationála ja riikkaidgaskasaš, oassin sámi guovlluide ealáhusovddideami rámmas. Das maiddái EØS šiehtadusa geatnegasvuodát. Sámedikkis lea ovddasvástádus ollislaččat vuhtiiváldit buot guoskevaš sámi vuoigatvuodalaš beroštusaid go meannudit ealáhusásiid.

Dát eanetlohku čujuha ahte ráđdehus lea cealkán ahte sii oidnet davviguovlluid Norgga deháleamos strategalaš vuoruhansuorgin boahtteáiggis, mas okta váldovuoruhansuorgi lea sihkkarastit álgoálbmogiid kultuvrra ja eallinvuodu. Gihppagis "nye byggesteiner i nord om regjeringens nordområdestrategi" 12.03.2009 (ođđa huksenávdnasat davvin ráđdehusa davviguovlostrategiijas), cealká ráđdehus čuovvovačča:

Ráđdehusa davviguovlopolitihkka galgá váikkuhit álgoálbmogiid giela, kultuvrra, ealáhusaid ja servodateallima sihkkarastima. Vuoruhemiin ovddasgavlui áigu ráđdehus láchit dili nu ahte álgoálbmogat ieža, iežaset vuolggahemiin, ja iežaset sávaldagaid ja dárbbuid vuodul, besset bidjat eavttuid proseassaid searvamii ja ávkkástallat dain vejolašvuodain maid boahttevaš ovddideapmi davviguovlluin sáhtta buktit. Doaimmat galget heivehit buori máhtto-, kapasitehta- ja gelbbolašvuodaovddideami. (s.42)

Dát eanetlohku čuovvola dán mihttomeari ja háliida deattuhit ahte ovdáneapmi davviguovlluin lea vejolaš duššefal jus globála álbmotrievttit, ja maiddái álgoálbmotriekti, ollásit doahttaluvvojit ja gudnejahttojuvvojit, ja dainna lágiin váikkuhit vuoiggaláš ja ceavzi ovddideami. Lea hui dehálaš ahte sámediggeráđdi iežas viidasit barggus goziha dan.

Dát eanetlohku oaivvilda ahte ealáhuspolitihkka gáibida konkrehta doaimbajuid geatnegahtti searvama bokte mángga bealis, almmolaš ja priváhta. Oassin hástalusain lea oažžut buoret ovtasdoaimmama iešguđet váikkuhangaskaomiid gaskkas mat doibmet mángga almmolaš instánsasaid vuolde.

Lávdegotti unnitlohku, Norgga sámiid riikkasearvvi (NSR) lahttu Geir Tommy Pedersen, Elin Kristin Henriksen, Mathis Nilsen Eira ja Cecilie Grape ja Johttisápmelaččaid listu (JsL) lahttu Per A. Bævr čujuhit ahte máilmmis lea jođanis ovdáneapmi, ja dat mielddisbuktá ođđa hástalusaid ja vejolašvuodaid globaliserema ja birasrievdademiid geažil.

Sámedikki rámmat ealáhusaktevran

Lávdegotti unnitlohku mearkaša ahte dieđáhus lea čilgejeddji dieđáhus mii lea hui ládje gáržžiduvvon dan ektui ahte ovddidit ollislaš ealáhusovddideami Sámediggái, ja gávnnaha seammás ahte eai evttohuvvo sierra kultur- ja ealáhuspolitihkalaš doaimmat eanet go dan mii ovdal lea evttohuvvon plánain ja mearrádusain.

Lávdegotti unnitlohku oaidná dan dárbbaslažžan ahte Sámedikki ealáhuspolitihkka ferte gehččojuvvot bálddalagaid, surggiidgaskasaš ealáhuspolitihkka mii fátmasta eambo surggiid. Dás sáhtta namuhit vuoddostruktuvrra (mas maiddái lea mielde ruovdemáđija, mearrageaseheami, energiijavárri ja ođđa gulahallanteknologiija), gelbbolašvuotta ja oahppu, eatnamiid geavahepmi (mearra ja eanan), čáhcedikšun, guolástus ealáhusat jna.

Lávdegotti unnitlohku ávžžuha sámediggeráđi iežaset viidáset barggus váldit vuodu maiddái earret eará ráđdehusa davviguovlopolitihkas, mas maiddái lea mielde sámi oassálastin ja mielmearrideapmi iešguđet ángiruššamiin dego ovdamearka dihte Framsenteret Romssas, ja maid dain orgánain main lea ovddasvástáduš čadahit ja ovdánahttit davviguovlluin.

Lávdegotti unnitlohku bivdá sámediggeráđi čilget movt Sámediggi galgá seaguhuvvot daidda politihkalaš mearridanproseassaide davviguovlluidd birra ja davviguovlluin.

Resursavuodđu

Lávdegotti unnitlohku oaivvilda ahte sámi kultuvrra luondduvuodđosa sihkkarastin, ja sámiid eana- ja resursavuogiatvuodaid suodjaleapmi álbmotrievtti vuodul, siskkáldas riekti, historjjálaš vuogiatvuodát, ja sámi riekteádejuvvoimi ja geavaheapmi leat áibbas deatalaččat sámi servodaga ovdáneapmái. Riektedili ollislaš čielggadeapmi resurssaid ektui sámi guovlluin ferte vuoruhuvvot vai ealáhusdoaimmaheddjuide sihkkarastojuvvo einnostahttin rámmaeavttuid ektui, sihke árbevirolaš geavaheapmái ja ođđa industriijadoaimmaide.

Luondduvuodot ealáhusat

Lávdegotti unnitlohku lea mihtten ahte luondduvuodot ealáhusaid areáladilli sorjá eanageavaheamis ja mearraguovllut leat rievdamin, earret eará suodjalan- ja ráfáiduhhtinproseassaid geažil (maiddá boraspiriid), ođđa ealáhusaid (nu go biebmancaláhusaid) bieggafámu, eará fápmohukseamiid, fápmolinnjáiid, mineráldoaimmaid, bartahukseamiid, mohtorjohtolaga, olju/gássa, bohcciid jna. geažil. lea deatalaš geahčadit mo areálat geavahuvvojit iešguđet ealáhusain, mo luondduresursaávkástallan dáhpuhuvvá ja mo vuogiatvuodaeaggáiid beroštusat fuolahuvvojit. Lea dárbu čálmustahttit čuolmmaid areálageavaheami oktavuodas viiddes vuodul. Lávdegotti unnitlohku ávžžuha sámediggeráđi ovddidit ášši ealáhusaid areáladili birra.

Sámediggi ferte ásaht sierra doarjjaortnegiid boazodoalu várás ja oážžut daid ruhtaduvvot. Das fertejit gullat dakkár váikkuhangaskaoapmeortnegat maid dálá ortnegat eai govčča.

Sámedikki eaiggátvuotta

Lávdegotti unnitlohku bivdá sámediggeráđi ráhkadit ollislaš rámmaid ealáhusdoibmii mat gustojit sámi árbevirolaš guovlluide. Lávdegotti unnitlohku ávžžuha sámediggeráđi ovddidit ášši Sámediggái Sámedikki rolla birra ealáhusovddideaddjin ja -oassálastin sámi guovlluin, dás maiddái čielggadit gávpálaš eaiggátvuodá industriijadoaimmaid ektui ja oassálastima ektui industriijaovddideapmái. Dasa berrejit maid gullat njuolggadusat dakkár doaimma várás, birasberoštusat, sosiála- ja kulturberoštusat ja ekonomalaš buhtadus.

Dán oktavuodas čujuhuvvo erenoamážit Sámedikki rollii FeFo ektui ja álgoálbmotbuhtadusa vejolaš geavaheapmái minerálaroggamiid oktavuodas. Dasa lassin ferte árvvoštallat vejolaš dienasšiehtadusaid maid Sámediggi dahká ealáhusdoaimmaid oktavuodas sámi guovlluin.

Eará unnitlohku, Árja lahthu, Ovddádusbellodaga lahthu ja Nordkalottfolket lahthu čujuhit dasa ahte servodatovdáneapmi mañimus jagiid lea dagahan ahte dávjá addojuvvo prošeaktavuđot doarjja molssaeaktun passiiva doaibmadoarjagii. Dát sihkkarastá buorebut ahte ruđat geavahuvvojit buoremus lági mielde ja mannet jurddašuvvon áigumušaide. Dán maid ferte árvvoštallat Sámedikki doarjjaortnegiid ektui. Dát unnitlohku oaivvilda ahte buot daid ealáhusaid ovddideami ulbmil, mat ožžot doaibmadoarjaga Sámedikkis, berre leat čielgasit mearriduvvon. Ulbmil sáhtta ovdamearkka dihtii lea árbevirolaš sámi ealáhusaid seailluheapmi, viidáset ovddideapmi ja ođasmahttin. Iešalddis ii berre oktage ealáhus oažžut doaibmadoarjaga eanet go 5 jagi.

Duodjeealáhus oažžu gorálaččat stuorra oasi dain ruđain mat leat várrejuvvon ealáhusulbmiliidda, ja lea deatalaš sámi kulturguoddi. Seammás ii leat duodjeealáhus nagodan ođasmahttit iežas ja heivehit iežas dálá márkaniidda, ja eai ge leat ollu fitnodagat mat leat gánnáhahttit. Ferte árvvoštallat mo Sámediggi sáhtta rievdatit dán dili vai ihtet eanet duodjefitnodagat seammás go biddjojuvvo deaddu nuoraid dálá vejolašvuodaide háhkat dárbašlaš duodjegelbbolašvuoda.

Guovlluid suodjaleapmi - hehttehussan sámi ealáhusaide

Stáhtas leat dál plánat suodjalit stuorra guovlluid Finnmárkkus. Muhtumat dain leat sámi meahccealáhusaid guovddášguovllut, ja dál lea juo gaskaboddasaš suodjaleapmi čuočcan garrasit ealáhusdoaimmaheddjiide. Jus galgá leat vejolaš joatkit árbevirolaš meahccealáhusain, de dalle šaddet eanet ealáhusdoaimmaheaddjit rihkolažžan, dahje sii fertejit heaitit muhtun osiiguin meahccealáhusas. Unnitlohku ii sáhte dohkkehit ahte stáhta suodjalus bágge olbmuid heaittihit sin ceavzilis ealáhusa, mii nu guhká go mii muitit lea doaimmahuvvon almmá negatiiva váikkuhusaid haga lundui. Stáhta luonddusuodjaleapmi Finnmárkkus lea okta dain stuorámuš áitagiin árbevirolaš meahccealáhusa ja -ávkkástallama vuostá, oktan daid njuolggadusaiguin mat eai leat heivehuvvon ealáhussii. Dát dilli ii leat dohkálaš ja Sámediggi ferte dan vuoruhit čoaavdit.

Hástalusat meahccealáhusain

Árbevirolaš meahccegeavaheaddjit, gos máhttogaskkusteampi manná buolvvas bulvii, leat meahcceávkkástallama vuodđu ja leat dasto sii geat vuodđudit meahccealáhusa. Meahccealáhusa vuodđun lea dalle árbevirolaš ávkkástallan ja hutkás náláštuhttin.

Jus Sámediggi vállje bisuhit doaibmadoarjaga muhtun ealáhusaide, de ferte maid ásahtit doaibmadoarjaga meahccealáhusaide.

Ovddádusbellodaga lahthu oaivvilda ahte ealáhuspolitihkka ferte leat dat ahte movttiidahttit eanet árvoháhkamii ealáhuseallimii. Buohkain galgá álgoainnu mielde leat vejolašvuolta vuodđudit ođđa fitnodaga almmá lobi haga almmolašvuodas dahje priváhta organisašuvnnain. Dát lahthu áigu danne bargat dan ala ahte sihkkojuvvojit ja álkiduvvojit byråkráhtalaš lágat ja mearrádušat mat hehttejit dan. Buot ealáhuspolitihka vuolggasadjin ferte leat ahte buot suorggit galget doaimmahit ealáhusaid friija gilvovohallama prinsihpa vuodul, danne go dat maiddái geavadis addá buoremus servodatlaš čovdosiid. Dáinna oaivvilduvvo ahte ii galgga vealahit earjil fitnodagaid ja ealáhusaid. Dakkár oktasaš rámmat buot ealáhusaid várás dagaha ahte dat fitnodagat ja ealáhusat mat leat eanemus gánnáhahttit, ožžot resurssaid, eai ge dat maid politihkkárat válljejit. Dakkár ealáhuspolitihkka ii leat passiiva, muhto baicce aktiiva dakko bokte ahte dat ii heivet ja njulge márkaniid, muhto diktá bures doaibmi márkaniid ja geavaheddjiid mearridit mii dat galgá buvttaduvvot.

Dát lahthu berošta ollu das ahte addojuvvojit buorit rámmaeavttut ealáhusaide Norggas, ja dovddasta ahte muhtun ealáhusain boaittobeale guovlluin leat sierra hástalusat. Dát guoská earret eará eksportaealáhusaide, turismaealáhusaide ja vuodđoealáhusaide. Dát hástalusat gusket maiddái sámi álbmogii. Boaittobeale guovlluin lea ealáhusdoaimma mii lea čadnojuvvon luondduresursávkástallamii dábálaččat smávvilbuvttadeapmi, ja lassealáhussan. Dakkár doibmii váikkuha dálkkádat ja biras, ja dat sorjá dálkkis. Buoremus guovlopolitihkalaš váikkuhangaskaoapmi

leat heaittihit byrákráhtalaš muddemiid ja gildosiid, mat hehttejit dávgasis ja beaktilis luondduresursaávkástallama báikkálaččat.

Buot báikegottiid ássiin, beroškeahhtá čearddalašvuodas, berrejit leat seamma vejolašvuodát ávkástallat daid luondduresurssaiguin mat leat doppe gos sii ássat. Dat buoridivččii iešbirgenlági , ja livččii mielde bisuheamen ássama boaittoeal-Norggas.

Dát lahttu háliida ovttasbargat gielddaiguin ealáhuseallimin ja ealáhusovddidemiin. Gielddat dat leat lagamusat ovddit ealáhusdoaimma iežaset guovlluin, buot ássiid bealis.

Lávdegotti ráva

Lávdegottis eai leat eanet mearkkašumit dahje evttohusat ja rávve Sámedikki mearridit čuovvovačča:

Sámediggi doarju muđui sámediggeráđ árvalusevttohusa.

Vuolláičállit leat lohkan čoahkkinbeavdegirjji ja leat gávnahan ahte čoahkkingirjái fievrriduovvon mearráduosat leat nu mo Ealáhus- ja kulturlávdegoddi lea mearridan.

Karášjohka, 20.09.2011

Ealáhus- ja kulturlávdegodde

Toril Bakken Kåven
lávdegotti jođiheaddji

Mathis Nilsen Eira
áššejodheaddji